

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та навчальної
роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСВІТОЛОГІЯ»

для студентів

спеціальності: 012 Дошкільна освіта
освітнього рівня: другого (магістерського)
освітньо-професійної програми: 012.00.01 Дошкільна освіта

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>248/22</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	(прізвище, ініціали)
« » 20 <u>22</u> р.	

Київ – 2022

Розробники:

Сисоєва Світлана Олександрівна, дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, академік-секретар відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України;

Мельниченко Ольга Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Київського університету імені Бориса Грінченка;

Викладач:

Мельниченко Ольга Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри освітології та психолого-педагогічних наук

Протокол №1 від 01 вересня 2022 р.

Завідувач кафедри освітології та психолого-педагогічних наук

Людмила ХОРУЖА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 012.00.01 Дошкільна освіта

Гарант освітньо-професійної програми 012.00.01 Дошкільна освіта

Людмила КОЗАК

Робочу програму перевірено

«___» _____ 2022 р.

Заступник декана Факультету педагогічної освіти

Леся КУЗЕМКО

Пролонговано:

на 20__/20_____ (_____), «___» 20__ р., протокол № ___

на 20__/20_____ (_____), «___» 20__ р., протокол № ___

на 20__/20_____ (_____), «___» 20__ р., протокол № ___

на 20__/20_____ (_____), «___» 20__ р., протокол № ___

1. Опис навчальної дисципліни

	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Освітологія		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	2/60	2/60
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів з розподілом	4	4
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	24	8
Лекції	12	4
Практичні	-	-
Семінарські	12	4
Модульний контроль	4	-
Самостійна робота	32	52
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування компетентності щодо розуміння сфери освіти у її сталому розвитку; сприяння формуванню знань про здобутки та суперечності у теорії та практиці функціонування сучасних освітніх систем; розвиток професійної компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти на основі вивчення освітології як галузі міждисциплінарного наукового знання.

Завдання вивчення дисципліни:

Відповідно до Освітньо-професійної програми 012.00.01 Дошкільна освіта за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта навчальна дисципліна «Освітологія» забезпечує формування **загальних** Компетентностей, зокрема:

ЗК-1. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Окрім того, навчальна дисципліна передбачає:

1) оволодіння знаннями про:

- сучасну сферу освіти як об'єкт наукового дослідження; опанування знаннями про значення філософії освіти та педагогіки для становлення та розвитку освітології задля соціально відповідальної діяльності у сфері освіти;

- становлення та етапи розвитку освітології в Україні та за кордоном;

- об'єкт, предмет, завдання та предметне поле освітології як наукового напряму інтегрованого дослідження сфери освіти задля можливості генерувати нові ідеї;

- сферу освіти у різних площинах, вимірах, співвідношеннях та взаємозв'язках з метою усвідомлення закономірностей і тенденцій її розвитку;

- джерела розвитку освітніх систем задля ефективної співпраці в освітній команді;

- основні концепти освітології, напрями освітологічних досліджень;

- сферу освіти як соціальний інститут, специфічний сегмент правового та

економічного простору, соціокультурну технологію завдяки здатності до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

- складові освітологічної підготовки;

2) формування наукового світогляду та методологічної культури щодо цілісного сприйняття сфери освіти задля співпраці з різними категоріями фахівців, ефективної взаємодії з працівниками ЗЗСО, органами управління і самоврядування;

3) розвиток інтелекту, творчих якостей, здатності до інноваційної діяльності в сфері освіти і контролю за діяльністю закладів дошкільної освіти.

3. Результати навчання за дисципліною

Відповідно до Освітньо-професійної програми 012.00.01 Дошкільна освіта за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта результатом опрацювання навчальної дисципліни «Освітологія» є:

РНУ-13. Спілкування українською та іноземною мовами в суспільній, освітньо-професійній та особистісній сферах діяльності.

Також у процесі вивчення навчальної дисципліни студенти засвоюють теоретичні знання щодо основних категорій, понять та термінів, які відображають науковий тезаурус дослідження сучасної сфери освіти; опановують систему знань щодо розуміння сфери освіти як об'єкту наукового дослідження та характеристики освітологічної підготовки; володіють знаннями про розуміння поняття освіти як соціального інституту, специфічного сегменту правового простору та як економічної категорії; засвоюють різні підходи до визначення конкурентоспроможності освітніх систем; що сприяє формуванню у студентів:

1) знань про:

- освіту як соціальний інститут задля можливості діяти соціально відповідально та реалізовувати освітні реформ;

- систему підготовки експертів в галузі освіти та критерії їхньої діяльності задля розвитку уміння підбирати педагогічні кадри та організовувати їхнє підвищення кваліфікації

- методологію здійснення освітніх та психолого-педагогічних (прикладних) досліджень / проєктів;

2) умінь:

- здійснювати моніторинг та систематичний контроль за якістю освітнього процесу і об'єктивністю оцінювання результатів освітньої підготовки здобувачів освіти;

- самостійного збирання, опрацювання й аналізу наукової інформації та методичних джерел;

- здійснення порівняльного аналізу освітніх систем

3) гностичних якостей:

- інтелектуальної активності, гнучкості й оригінальності мислення, інтуїції, об'єктивності, критичності.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план навчальної дисципліни «Освітологія» для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	У сь ог о	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Са мо ст ій на
		Л е к ц ії	С е м і н а р и	П ра к т ич ні	Ла бо ра то рн і	Ін ди ві ду ал ьн і	
Змістовий модуль I. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти							
1.1. Генеза поняття «освіта». Роль освіти у XXI столітті. Освіта як сфера цивілізаційного творення та як цілісна та динамічна система. Поняття сфери освіти. Характеристика сучасної системи освіти в Україні. Аналіз освітніх парадигм та освітньої практики.	4	1	1	-	-	-	2
1.2. Витоки та етапи розвитку освітології. Становлення й розвиток едукології у 50-60 рр. XX століття. Передумови виокремлення освітології в самостійний науковий напрям в Україні. Концептуальні положення освітології. Концепція освітології академіка В. О. Огнев'юка, С.О. Сисоєвої.	4	1	1	-	-	-	2
1.3. Міждисциплінарне наукове дослідження як процес інтеграції галузей наукового знання. Ознаки, види та класифікації міждисциплінарних наукових досліджень. Методологічні принципи міждисциплінарного наукового дослідження. Приклади міждисциплінарних досліджень.	4	-	-	-	-	-	4
Разом	12	2	2	-	-	-	8
Змістовий модуль II. Сучасна сфера освіти як цілісне динамічне утворення та об'єкт наукового дослідження.							
2.1. Освітологія як системна теорія і практика освіти: синергетичні принципи освіти і науки. Освіта як синергетична система. Поняття «відкритої освітньої системи». Типологія освітніх систем. Поняття системної якості. Дослідження тенденцій розвитку, протиріч, механізмів прогресу та методів управління освітою.	5	1	1	-	-	-	3
2.2. Система забезпечення якості освіти та підготовка експертів з освіти. Проблема забезпечення якості освіти. Загальноосвітня практика оцінки якості освіти. Підготовка експертів у галузі освіти. Система забезпечення якості освіти в Україні. Підготовка експертів освіти в Київському Університеті імені Бориса Грінченка	5	1	1	-	-	-	3
Модульний контроль 1	2						
Разом	12	2	2	-	-	-	6
Змістовий модуль III. Освітологія як галузь міждисциплінарного наукового знання							

3.1.Характеристика складових освітологічної підготовки: філософії, історії. Сутність поняття «освітологічна підготовка». Філософія освіти та її розвиток в Україні. Історія освіти та її значення для модернізації освітньої галузі.	4	1	1	-	-	-	2
3.2.Характеристика складових освітологічної підготовки: соціології та культурології освіти. Освіта як соціальний інститут. Соціологія освіти та її роль у створенні освітньо-соціокультурного простору розвитку людини. Гармонізація взаємовпливів суспільства та особистості засобами освіти. Освіта як складова культури.	4	1	1	-	-	-	2
3.3.Освіта як сегмент економічного простору. Механізми фінансування освітньої діяльності. Особливості менеджменту та маркетингу в сфері освіти. Заклад освіти як суб'єкт господарювання. Підприємницька діяльність закладів освіти.	6	2	2	-	-	-	2
3.4.Засади конкурентоспроможності сучасних освітніх систем. Аналіз поняття конкуренції та конкурентоспроможності освітніх систем. Визначення чинників глобальної конкуренції на ринку освітніх послуг. Характеристика освітньої статистики та глобальних рейтингів у сфері освіти. Основні засади підвищення конкурентоспроможності освіти в умовах формування глобальної економіки.	6	2	2	-	-		2
3.5.Освіта як специфічний сегмент правового простору. Формування державної освітньої політики в умовах євроінтеграції України. Нормативно-правова база освітньої галузі. Право на освіту в системі прав людини.	4	-	-	-	-	-	4
Разом	24	6	6	-	-	-	12
Змістовий модуль IV. Інноваційний розвиток як запорука конкурентоспроможності освітніх систем.							
4.1. Роль освітології у формуванні інтелектуального потенціалу суспільства. Інтелектуальний потенціал як інституціональний чинник формування конкурентоспроможного суспільства. Європейська рамка кваліфікацій як мірило інтелектуального потенціалу країни. Моніторинг освіти як необхідна складова її проектування. Аналіз методик оцінювання ефективності інноваційної політики закладу вищої освіти.	5	1	1	-	-	-	3
4.2. Освітологічні засади інноваційної діяльності в сфері освіти. Поняття та ознаки інноваційної освіти. Закономірності формування глобального освітнього простору. Інноваційні тенденції у розвитку освіти. Освітологічні дослідження як підґрунтя формування освітньої політики на різних рівнях суспільства: державному, муніципальному, регіональному. Футурологічні концепції розвитку систем освіти.	5	1	1	-	-	-	3
Модульний контроль 2	2						
Разом	12	2	2	-	-	-	6
Залік							
Усього	60	12	12	-	-	-	32

Тематичний план навчальної дисципліни Освітологія для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем		Розподіл годин між видами робіт
------------------------------	--	---------------------------------

	Ус бо го	Аудиторна:					Са мо сті йн а
		Л е к ц ії	С е м і н а р и	Пр ак ти чн і	Ла бо ра то рн і	Ін ди від уа ль ні	
Змістовий модуль I. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти							
1.1. Генеза поняття «освіта». Роль освіти у XXI столітті. Освіта як сфера цивілізаційного творення та як цілісна та динамічна система. Поняття сфери освіти. Характеристика сучасної системи освіти в Україні. Аналіз освітніх парадигм та освітньої практики.	4	1	-	-	-	-	3
1.2. Витоки та етапи розвитку освітології. Становлення й розвиток едукології у 50-60 рр. XX століття. Передумови виокремлення освітології в самостійний науковий напрям в Україні. Концептуальні положення освітології. Концепція освітології академіка В. О. Огнев'юка, С.О. Сисоєвої.	4	1	-	-	-	-	3
1.3. Міждисциплінарне наукове дослідження як процес інтеграції галузей наукового знання. Ознаки, види та класифікації міждисциплінарних наукових досліджень. Методологічні принципи міждисциплінарного наукового дослідження. Приклади міждисциплінарних досліджень.	6	-	-	-	-	-	6
Разом	14	2		-	-	-	12
Змістовий модуль II. Сучасна сфера освіти як цілісне динамічне утворення та об'єкт наукового дослідження.							
2.1. Освітологія як системна теорія і практика освіти: синергетичні принципи освіти і науки. Освіта як синергетична система. Поняття «відкритої освітньої системи». Типологія освітніх систем. Поняття системної якості. Дослідження тенденцій розвитку, протиріч, механізмів прогресу та методів управління освітою.	7		1	-	-	-	6
2.2. Система забезпечення якості освіти та підготовка експертів з освіти. Проблема забезпечення якості освіти. Загальноосвітня практика оцінки якості освіти. Підготовка експертів у галузі освіти. Система забезпечення якості освіти в Україні. Підготовка експертів освіти в Київському Університеті імені Бориса Грінченка	7	-	1	-	-	-	6
Разом	14		2	-	-	-	12
Змістовий модуль III. Освітологія як галузь міждисциплінарного наукового знання							
3.1. Характеристика складових освітологічної підготовки: філософії, історії. Сутність поняття «освітологічна підготовка». Філософія освіти та її розвиток в Україні. Історія освіти та її значення для модернізації освітньої галузі.	2	-	-	-	-	-	2
3.2. Характеристика складових освітологічної підготовки: соціології та культурології освіти. Освіта як соціальний інститут. Соціологія освіти та її роль у створенні освітньо-соціокультурного простору розвитку людини. Гармонізація взаємовпливів суспільства та особистості засобами освіти. Освіта як складова культури.	2	-	-	-	-	-	2
3.3. Освіта як сегмент економічного простору. Механізми фінансування освітньої діяльності. Особливості менеджменту та маркетингу в сфері освіти. Заклад освіти як суб'єкт господарювання. Підприємницька діяльність закладів освіти.	6	1	1	-	-	-	4
3.4. Засади конкурентоспроможності сучасних освітніх систем. Аналіз поняття конкуренції та конкурентоспроможності освітніх систем. Визначення чинників глобальної конкуренції на ринку освітніх послуг. Характеристика освітньої статистики та глобальних рейтингів у сфері освіти. Основні засади підвищення конкурентоспроможності освіти в умовах формування глобальної економіки.	6	1	1	-	-	-	4
3.5. Освіта як специфічний сегмент правового простору. Формування державної освітньої політики в умовах євроінтеграції України. Нормативно-правова база освітньої галузі. Право на освіту в системі прав людини.	4	-	-	-	-	-	4
Разом	20	2	2	-	-	-	16
Змістовий модуль IV. Інноваційний розвиток як запорука конкурентоспроможності освітніх систем.							
4.1. Роль освітології у формуванні інтелектуального потенціалу суспільства. Інтелектуальний потенціал як інституціональний чинник	6	-	-	-	-	-	6

формування конкурентоспроможного суспільства. Європейська рамка кваліфікацій як мірило інтелектуального потенціалу країни. Моніторинг освіти як необхідна складова її проектування. Аналіз методик оцінювання ефективності інноваційної політики закладу вищої освіти.							
4.2. Освітологічні засади інноваційної діяльності в сфері освіти. Поняття та ознаки інноваційної освіти. Закономірності формування глобального освітнього простору. Інноваційні тенденції у розвитку освіти. Освітологічні дослідження як підгрунтя формування освітньої політики на різних рівнях суспільства: державному, муніципальному, регіональному. Футурологічні концепції розвитку систем освіти.	6	-	-	-	-	-	6
<i>Разом</i>	12	-	-	-	-	-	12
Залік							
<i>Усього</i>	60	4	4		-	-	52

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовний Модуль 1.

Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти.

Тема 1.1. Генеза поняття «освіта». Роль освіти у XXI столітті.

Освіта як сфера цивілізаційного творення та об'єкт наукового дослідження. Генеза поняття «освіта». Сучасна трансформація поняття «освіта». Освіта як сфера життєдіяльності людини і як соціальний інститут. Роль освіти у розвитку сучасного суспільства.

Освіта як система цілісного та динамічного утворювання. Поняття системи. Основні властивості систем: цілісність, ієрархічність, емерджентність, функціональність та еквіпотенційність. Поняття сфери освіти. Чинники впливу на сферу освіти. Роль наукових досліджень для розвитку сфери освіти. Характеристика сучасної системи освіти в Україні.

Освітні парадигми та освітня практика. Моделі сучасної парадигми освіти: освіта як формування наукової картини світу, освіта як професіоналізація, освіта як формування культури розумової діяльності, освіта як підготовка до життя, концепція безперервної освіти.

Основні поняття: освіта; сфера освіти; система; освітня система; цілісність, ієрархічність, емерджентність, функціональність, еквіпотенційність.

Лекція 1. Генеза поняття «освіта». Роль освіти у XXI столітті.

Семінарське заняття 1.

Тема 1.2. Витоки та етапи розвитку освітології

Становлення й розвиток едукології (edukology) у 50-60 рр. XX століття (В. Хардінг, Е. Стейнер, Дж. Біггс, В. Брезінка, Дж. С. Массія, А. Моншоувер, Дж. Уолтон, Дж. Е. Фішер, Дж. Е. Крістенсен). Формування дослідницьких підструктур із проблем едукології у вищих навчальних закладах світу у 70-80 рр. XX ст.

Передумови виокремлення освітології в самостійний науковий напрям інтегрованого пізнання сфери освіти в Україні (В. І. Луговий, В. О. Огнев'юк, В. Ф. Ерн, П. А. Флоренський, А. Фурман). Характеристика поняття «освітологія». Концепція освітології академіка В. О. Огнев'юка та С.О.Сисоєвої. Предметне поле й завдання освітології. Міждисциплінарний характер освітологічних досліджень, напрями освітологічних досліджень.

Освітологія і формування сукупного інтелекту суспільства. Освіченість кожного як критерій освіченості суспільства. Характеристика поняття «Homo Educatus» (В. О. Огнев'юк).

Етапи розвитку освітології: філософський; емпіричного знання; визначення освітології як наукової дисципліни; розгортання прикладних освітологічних досліджень; системні дослідження в галузі освітології.

Основні поняття: освіта, освітня система, едукологія; освітологія; об'єкт та предмет освітології; мета, завдання та принципи освітології; науковий тезаурус освітології; етапи розвитку освітології; міждисциплінарний підхід; міждисциплінарне знання; структура освітологічного знання.

Лекція 1. Витоки та етапи розвитку освітології

Семінарське заняття 1.

Тема 1.3. Міждисциплінарне наукове дослідження як процес інтеграції галузей наукового знання.

Дисциплінарні, міждисциплінарні, мультидисциплінарні та трансдисциплінарні наукові дослідження. Міждисциплінарне наукове дослідження як процес і результат інтеграції різних галузей наукового знання. Ознаки міждисциплінарного наукового дослідження. Види та класифікації міждисциплінарних наукових досліджень. Фундаментальні та прикладні міждисциплінарні наукові дослідження. Теоретичне та експериментальне міждисциплінарне дослідження. Колективне міждисциплінарне дослідження. Вимоги до проведення міждисциплінарного наукового дослідження. Вибір об'єкту, предмету міждисциплінарного наукового дослідження. Формулювання мети та розробка програми міждисциплінарного наукового дослідження.

Розуміння вченими поняття «методологія наукового дослідження». Методологія як система знань та сукупність методів (за Гончаренком С. У.). Методологія як вчення про організацію діяльності (за Новіковим О. М.). Структура методології.

Сутність поняття «методологія міждисциплінарного наукового дослідження». Роль методології міждисциплінарного наукового дослідження у розвитку наукового знання. Фундаментальна, загальнонаукова та конкретнонаукова методологія. Методологічні принципи міждисциплінарного наукового дослідження. Забезпечення системного, комплексного, синергетичного та цілісного підходів у міждисциплінарному науковому дослідженні.

Основні положення методології міждисциплінарного наукового дослідження. Міждисциплінарне дослідження як процес та результат інтегрованої наукової діяльності.

Приклади міждисциплінарних досліджень.

Основні поняття: дисциплінарне дослідження; міждисциплінарне дослідження; мультидисциплінарне дослідження; трансдисциплінарне дослідження; науковий тезаурус міждисциплінарного дослідження; фундаментальне та прикладне міждисциплінарне дослідження, методологія міждисциплінарного наукового дослідження; міждисциплінарні методи; методологічні принципи міждисциплінарного дослідження.

Змістовий модуль II.

Сучасна сфера освіти як цілісне динамічне утворення та об'єкт наукового дослідження.

Тема 2.1. Освітологія як системна теорія і практика освіти: синергетичні принципи освіти і науки.

Поняття «синергетика» та «синергетичний підхід». Синергетичні принципи освіти і науки. Характеристика синергетичних систем. Поняття «біфуркація» та «флуктація».

Сфера освіти як синергетична система. Поняття «відкрита система», «освітня система». Освіта як відкрита система та її особливості. Завдання відкритої системи. Типологія освітніх систем: за взаємодією із навколишнім середовищем; за ступенем складності; за можливістю дії системи в часі; за призначенням об'єкта; за формальними властивостями формальної системи.

Поняття «системна якість». Властивість емерджентності системи. Європейські принципи системи якості освіти. Якість як процес формування професіоналізму та результат освіти.

Освітологія як системна теорія і практика освіти. Освітологічні засади дослідження тенденцій розвитку сфери освіти, її внутрішніх протиріч, механізмів прогресу, методів управління. Напрями освітологічних досліджень.

Основні поняття: освіта; сфера освіти; система; відкрита система; освітня система; синергетична система; типологія освітніх систем; системна якість.

Лекція 2. Освітологія як системна теорія і практика освіти: синергетичні принципи освіти і науки

Семінарське заняття 2.

Тема 2.2. Система забезпечення якості освіти та підготовка експертів освіти.

Проблема забезпечення якості освіти. Зовнішні та внутрішні чинники забезпечення якості освіти. Міжнародний стандарт якості освіти. Система європейських освітніх цінностей. Загальноосвітова практика оцінки якості освіти. Спеціалізовані акредитаційні агенції та їх функції. Основні характеристики європейської системи забезпечення якості освіти. Основні відмінності у формуванні української та європейської систем забезпечення якості вищої освіти.

Підготовка експертів у галузі освіти. Європейська мережа підготовки експертів освіти. Програми підготовки експертів освіти та форми їх реалізації.

Система забезпечення якості освіти в Україні. Зовнішня та внутрішня системи забезпечення якості освіти. Напрями наукової експертизи у галузі освіти. Установи, що забезпечують якість освіти в Україні. Підготовка експертів освіти в Київському Університеті імені Бориса Грінченка. Програми підготовки експертів освіти та форми їх реалізації.

Основні поняття: освіта; освітня система, якість освіти, система забезпечення якості освіти, експерт освіти, підготовка експертів освіти.

Лекція 2. Система забезпечення якості освіти та підготовка експертів освіти.

Семінарське заняття 2.

Змістовий модуль III.

Освітологія як галузь міждисциплінарного наукового знання

Тема 3.1. Характеристика складових освітологічної підготовки: філософія та історія освіти.

Освітологія як галузь міждисциплінарного наукового знання. Сутність поняття «міждисциплінарне наукове знання». Сутність поняття «освітологічна підготовка». Напрями освітологічної підготовки. Складові освітологічної підготовки: «Вступ до освітології», «Філософія освіти», «Історія освіти», «Освітня політика», «Економіка освіти», «Соціологія освіти», «Культурологія освіти», «Методологія міждисциплінарних досліджень у сфері освіти».

Характеристика складових освітологічної підготовки. Філософія освіти як наукова галузь. Розвиток філософії освіти в Україні. Історія освіти. Поняття «еволюційного поступу». Етапи еволюційних поступів розвитку освіти. Значення історії освіти для модернізації освітньої галузі.

Основні поняття: складові освітологічної підготовки, міждисциплінарне наукове знання, освітологічна підготовка, філософія освіти, історія освіти, освітня політика, економіка освіти, соціологія освіти, культурологія освіти.

Лекція 3. Характеристика складових освітологічної підготовки: філософія та історія освіти

Семінарське заняття 3.

Тема 3.2. Характеристика складових освітологічної підготовки: соціологія та культурологія освіти.

Соціологія освіти як наукове знання. Освіта як соціальний інститут. Характеристика концептуальних підходів до змісту функціонування інститутів освіти: функціональний підхід (Кларк, Херн), теорія людського капіталу (Андерсон, Хелсі, Флауд), теорія конфлікту (Гінтіс, Боулз, Коллінз). Специфічні риси освіти як соціального інституту. Функції освіти як соціального інституту. Соціологія освіти та її роль у створенні освітньо-соціокультурного простору розвитку людини. Гармонізація взаємовпливів суспільства та особистості засобами освіти.

Культурологія освіти як наукове знання. Сутність освіти як складової культури. Проблемне поле та завдання культурології освіти. Соціальні функції культурології освіти. Взаємозалежність та взаємозумовленість множинності культур і освітніх систем, що їх відображають.

Основні поняття: складові освітологічної підготовки; міждисциплінарне наукове знання; освітологічна підготовка; соціологія освіти; соціокультурні технології; культурологія освіти.

Лекція 3. Характеристика складових освітологічної підготовки: соціологія та культурологія освіти.

Семінарське заняття 3.

Тема 3.3. Економічні відносини у сфері освіти.

Освіта як специфічний сегмент економічного сектору. Економіка освіти як наукова дисципліна, її об'єкт та предмет вивчення. Специфіка прояву економічних категорій в галузі освіти. Напрямки розвитку економіки освіти.

Механізми фінансування освітньої діяльності та їх специфіка. Інструментарій економічного аналізу розвитку освіти. Особливості фінансових відносин в сфері вищої освіти. Роль держави у розвитку галузі освіти. Інструменти державного регулювання освіти.

Особливості менеджменту та маркетингу в сфері освіти.

Заклад освіти як суб'єкт господарювання. Підприємницька діяльність закладів освіти.

Ефективність та перспективи розвитку освіти. Механізми розвитку освіти.

Основні поняття: складові освітологічної підготовки; міждисциплінарне наукове знання; освітологічна підготовка; економіка освіти, механізми фінансування освіти, менеджмент освіти, маркетинг освіти.

Лекція 4. Економічні відносини у сфері освіти.

Семінарське заняття 4.

Тема 3.4. Засади конкурентоспроможності сучасних освітніх систем.

Аналіз поняття конкуренції та конкурентоспроможності освітніх систем.

Визначення чинників глобальної конкуренції на ринку освітніх послуг. Вплив глобалізації на освітні реформи. Стратегія мінімалізації наслідків глобалізації на ринку освітніх послуг.

Характеристика освітньої статистики та глобальних рейтингів у сфері освіти.

Освітні індикатори в міжнародному оцінюванні освітніх систем. Методики оцінювання ефективності інноваційної політики вищого навчального закладу.

Освіта як сфера проектування. Моніторинг освіти. Стандартизація та конвергенція освіти.

Основні засади підвищення конкурентоспроможності освіти в умовах формування глобальної економіки. Багатопрофільність закладу вищої освіти як умова його конкурентоспроможності.

Основні поняття: конкуренція, конкурентоспроможність, освітня статистика, рейтинг у сфері освіти, менеджмент освіти, маркетинг освіти, моніторинг освіти, стандартизація, конвергенція.

Лекція 5. Засади конкурентоспроможності сучасних освітніх систем.

Семінарське заняття 5.

Тема 3.5. Правові відносини у сфері освіти.

Освіта як специфічний сегмент правового сектору. Полісемантичність поняття «освітнє право». Освітні відносини як предмет освітнього права. Суб'єкти освітніх відносин. Типи відносин у сфері освіти. Право на освіту в системі прав людини, його зміст та гарантії. Правові відносини у сфері освіти. Специфічні риси правових відносин в освіті.

Формування державної освітньої політики в умовах євроінтеграції України.

Державно-громадське управління освітою. Мета, принципи та пріоритети управління освітою.

Нормативно-правова база освітньої галузі: закони України «Про освіту» і «Про вищу освіту», положення «Порядку надання платних послуг». Юридичні особливості освітніх послуг. Договір (контракт) про надання освітніх послуг як документ публічно-правового договору.

Основні поняття: правові відносини в освіті, освітнє право, суб'єкти освітніх відносин, типи освітніх відносин, управління освітою, юридичні послуги в сфері освіти, договір (контракт).

Змістовий модуль IV.

Інноваційний розвиток як запорука конкурентоспроможності освітніх систем.

Тема 4.1. Освітологічний контекст формування інтелектуального потенціалу суспільства в умовах інноваційного розвитку держави.

Поняття «інтелектуального потенціалу» як здатність соціальної системи реалізувати свої можливості. Еволюція та типологія інтелектуального потенціалу. Структура інтелектуального потенціалу суспільства. Роль освітології у формуванні інтелектуального потенціалу як чинника конкурентоспроможного суспільства. Співвідношення інтелектуального потенціалу особистості та суспільства.

Європейська рамка кваліфікацій як мірило інтелектуального потенціалу країни та опорна конструкція інтеграції національних систем освіти.

Критерії і показники вимірювання інтелектуального потенціалу суспільства. Сучасні методології вимірювання інтелектуального потенціалу суспільства.

Чинники формування інтелектуального потенціалу суспільства: внутрішнє середовище (мікрофактор), зовнішнього середовища (макрофактор) та егофактор. Управління інтелектуальним потенціалом закладу освіти.

Основні поняття: інтелектуальний потенціал суспільства, структура інтелектуального потенціалу суспільства, рамка кваліфікації, критерії вимірювання інтелектуального потенціалу суспільства, показники вимірювання інтелектуального потенціалу суспільства, чинники формування інтелектуального потенціалу суспільства.

Лекція 6. Освітологічний контекст формування інтелектуального потенціалу суспільства в умовах інноваційного розвитку держави.

Семінарське заняття 6.

Тема 4.2. Освітологічні засади інноваційної діяльності в сфері освіти.

Поняття «інновація». Освітні інновації. Специфіка освітніх інновацій. Класифікації освітніх інновацій. Характеристика освітніх інновацій. Інноваційна освітня діяльність. Ознаки інноваційної освіти. Чинники впливу на інноваційний освітній процес.

Закономірності формування глобального освітнього простору.

Інноваційні тенденції у розвитку освіти: український та зарубіжний досвід.

Освітологічні дослідження як підґрунтя формування освітньої політики на різних рівнях суспільства: державному, муніципальному, регіональному.

Футурологічні концепції розвитку та їхня класифікація. Футурологічні концепції кінця ХХ ст. та їх вплив на розвиток освіти: Д. Тоффлер, Ф. Фукуяма, С. Хантингтон. Футурологічні концепції розвитку систем освіти.

Основні поняття: освітні інновації; специфіка освітніх інновацій; класифікація освітніх інновацій; глобальний освітній простір, інноваційні тенденції в освіті, футурологічні концепції, футурологічні концепції розвитку освіти.

Лекція 6. Освітологічні засади інноваційної діяльності в сфері освіти.

Семінарське заняття 6.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента		ЗМ I	ЗМ II	ЗМ III	ЗМ IV
-------------------------	--	------	-------	--------	-------

	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	3	3	1	1
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	3	3	1	1
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10	3	30	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	2	10	5	25	2	10
Виконання модульної роботи	25	-	-	1	25	-	-	1	25
Разом			27		47		61		47
Максимальна кількість балів:		182							
Розрахунок коефіцієнта:		Розрахунок коефіцієнту		1,82					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми та завдання для самостійної роботи	Кількість	
		годин	балів
Модуль I. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти			
1.1	Здійсніть аналіз та класифікацію визначень поняття «освіта», що зустрічаються в науково-педагогічній літературі та подайте результати у вигляді таблиці чи презентації. Висновки обґрунтуйте.	2	5
1.2	Проаналізуйте історичні етапи становлення та розвитку освітології та охарактеризуйте спільне та відмінне між об'єктом і предметом дослідження освітології та педагогіки. Результати надайте у вигляді схеми або таблиці.	2	5
1.3	Класифікуйте існуючі визначення поняття «методологія» та «методологія міждисциплінарного дослідження». Результати надайте у вигляді таблиці. Обґрунтуйте висновки та узагальнення.	4	5
	Всього	8	15
Модуль II. Сучасна сфера освіти як цілісне динамічне утворення та об'єкт наукового дослідження.			
2.1	Проаналізуйте синергетичні принципи освіти і науки. Результати надайте у вигляді таблиці або презентації. Обґрунтуйте висновки та узагальнення.	3	5
2.2	Дослідите загальноосвітню та українську практику оцінки якості освіти. Результати надайте у вигляді таблиці або презентації. Обґрунтуйте висновки та узагальнення.	3	5
	Всього	6	10

Модуль III. Освітологія як галузь міждисциплінарного наукового знання

3.1	Зробіть аналіз складових освітологічної підготовки та визначте й обґрунтуйте, які дисципліни чи наукові напрями варто додати в її структуру. Результати подати у вигляді таблиці. Обґрунтувати висновки та узагальнення.	2	5
3.2	Розкрийте основні тенденції розвитку сучасної освіти в світі і в Україні. Порівняйте спільне та відмінне в їх розвитку. Результати подайте у вигляді таблиці або презентації. Висновки обґрунтуйте.	2	5
3.3	Схарактеризуйте механізми фінансування освітньої діяльності та види підприємницької діяльності закладів освіти. Результати надайте у вигляді таблиці або презентації. Висновки обґрунтуйте.	2	5
3.4	Проаналізуйте основні чинники та умови забезпечення конкурентоспроможності закладу освіти та визначити методи підвищення його конкурентоспроможності. Результати подати у вигляді таблиці або презентації. Висновки обґрунтувати.	2	5
3.5	Дослідити нормативно-правову базу освітньої галузі та визначте принципи, на яких будується освітня політика в Україні, схарактеризуйте специфіку правових відносин в освіті. Результати подайте у вигляді таблиці або презентації. Обґрунтуйте та узагальніть висновки.	4	5
	Всього	12	25

Модуль IV. Інноваційний розвиток як запорука конкурентоспроможності освітніх систем.			
4.1	Проаналізуйте різні підходи до визначення ролі інтелектуального потенціалу суспільства та перерахуйте індикатори інтелектуального потенціалу суспільства. Узагальніть результати і подайте у вигляді таблиці.	3	5
4.2	Розкрийте інноваційні тенденції у розвитку освіти в Україні та інших європейських країнах. Узагальніть інформацію та подайте у вигляді таблиці або презентації. Зробіть класифікацію футурологічних концепцій розвитку системи освіти. Результати подайте у вигляді презентації.	3	5
	Всього	6	10

Критерії оцінювання самостійної роботи		Кількість балів
1.	Своєчасність виконання роботи	1
2.	Презентація роботи (оригінальність, логіка викладу, чіткість, доказовість)	2
3.	Різноманітність використаних джерел	2

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання (для денної форми навчання)

Модульний контроль знань студентів здійснюється після вивчення кожного блоку теоретичних знань дистанційно (у системі Moodle); покликання: <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=15555> в письмовій (тестовій) формі й передбачає виконання тестових завдань різного типу. Максимальна оцінка – 25 балів за кожний змістовий модуль.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Умови допуску до заліку: активна робота на семінарських та практичних заняттях (не менше 4 занять), виконання усіх завдань до самостійної роботи, успішне виконання усіх модульних контрольних робіт (не нижче 15 балів за кожну роботу).

6.5. Орієнтовний перелік питань до заліку

1. Становлення й розвиток едукології (edukology) у 50-60 рр. ХХ століття.
2. Генеза поняття «освіта».
3. Характеристика поняття «освітологія».
4. Концепція освітології академіка В. О. Огнев'юка.
5. Міждисциплінарний характер освітологічних досліджень, напрями освітологічних досліджень.
6. Етапи розвитку освітології. Визначення освітології як наукової дисципліни.
7. Взаємозв'язок освітології з різними галузями наукового знання.
8. Поняття «едукологія» та «освітологія».
9. Становлення та розвиток освітології в Україні.
10. Сфера освіти як об'єкт наукового дослідження.
11. Освітні парадигми та освітня практика.
12. Синергетичні принципи освіти і науки.
13. Поняття «система», «відкрита система», «освітня система». Типологія освітніх систем.
14. Сфера освіти як синергетична система. Синергетичні принципи освіти і науки.
15. Чинники впливу на розвиток освітньої системи, їх взаємозв'язок та взаємообумовленість.
16. Структура як принципова основа функціонування освітніх систем.
17. Освітологія як галузь міждисциплінарного наукового знання.
18. Складові освітологічної підготовки.
19. Планування та прогнозування розвитку освіти.
20. Правові відносини в галузі освіти.
21. Економічні механізми розвитку освіти.
22. Освітні системи в умовах глобальної конкуренції.
23. Значення філософії освіти для розвитку освітології.
24. Внесок історії освіти в розвиток та становлення освітології.
25. Соціологія освіти та культурологія освіти як складові освітології.
26. Взаємовплив управління освітою та освітології.
27. Освіта як соціальний інститут.
28. Взаємодія сфери освіти з іншими соціальними інститутами.
29. Соціальна політика у сфері освіти.
30. Правові відносини у сфері освіти.
31. Освіта як економічний феномен.
32. Економічні механізми розвитку освіти.
33. Сфера виробництва освітніх послуг.
34. Освіта в системі соціальних інститутів
35. Функції освіти в суспільстві.
36. Освітні реформи та їх соціальне значення.
37. Методологія проведення дисциплінарного дослідження.
38. Сутність міждисциплінарного підходу.
39. Мультидисциплінарний (полідисциплінарний) підхід у наукових дослідженнях.
40. Трансдисциплінарність та трансдисциплінарне наукове дослідження.
41. Проблема забезпечення якості освіти. Загальноосвітня практика оцінки якості освіти
42. Підготовка експертів у галузі освіти. Система забезпечення якості освіти в Україні
43. Аналіз поняття конкуренції та конкурентоспроможності освітніх систем.
44. Визначення чинників глобальної конкуренції на ринку освітніх послуг.
45. Характеристика освітньої статистики та глобальних рейтингів у сфері освіти.

46. Індекс глобальної конкурентоспроможності як інструмент виміру конкурентоспроможності на рівні різних держав.
47. Міжнародні академічні рейтинги університетів.
48. Інтернаціоналізація вищої освіти як умова конкурентоспроможності освітніх систем.
49. Управління конкурентоспроможністю закладів освіти. Характеристика провідних країн щодо конкурентоспроможності у сфері освіти.
50. Міжнародно-правові стандарти у сфері освіти.
51. Інструменти державної політики в галузі освіти. Розвиток державно-громадського управління освітою.
52. Нормативно-правове регулювання освітнього процесу та освітніх відносин.
53. Правовий статус закладів освіти та його складові.
54. Правовий статус науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти: порядок набуття, основні права та обов'язки.
55. Роль освітології у формуванні інтелектуального потенціалу як чинника конкурентоспроможного суспільства.
56. Європейська рамка кваліфікацій як мірило інтелектуального потенціалу країни.
57. Критерії і показники вимірювання інтелектуального потенціалу суспільства.
58. Чинники формування інтелектуального потенціалу суспільства.
59. Управління інтелектуальним потенціалом закладу освіти.
60. Ознаки інноваційної освіти.
61. Класифікації освітніх інновацій.
62. Джерела і носії нового в освіті.
63. Технологія проведення експертизи освітніх інновацій.
64. Поняття та ознаки інноваційної освіти.
65. Закономірності формування глобального освітнього простору.
66. Інноваційні тенденції у розвитку освіти: український та зарубіжний досвід.
67. Освітологічні дослідження як підгрунтя формування освітньої політики на різних рівнях суспільства: державному, муніципальному, регіональному.
68. Футурологічні концепції розвитку систем освіти.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) зі значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7.1. Навчально-методична картка дисципліни

Змістовий модуль	Змістовий модуль I.			Змістовий модуль II.		Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV.	
	Тема 1.1	Тема 1.2	Тема 1.3	Тема 2.1	Тема 2.2	Тема 3.1 Тема 3.2.	Тема 3.3. Тема 3.4.	Тема 3.5. -	Тема 4.1	Тема 4.2.
Лекція			-							
Бали	0,5	0,5	-	0,5	0,5	0,5 +05	1 + 1	-	0,5	0,5
Семінар	№1	№1	-	№2	№2	№3 №3	№4 № 5	-	№6	№6
Бали	5+1	5+1	-	5+1	5+1	5+1 5+1	11 11	-	5+1	5+1
Самостійна робота (5 балів)	№ 1.+ №2. +№3 (15)			З.м.ІІ №4+№5 (10) З.м.ІІІ. №6+№7 +№8 +№9+№10 (25)			№ 11.+№12 (10)			
Поточний контроль (бали)	МК №1 +МК 2 (25)						МК № 3 +МК №4 (25)			
Семестровий контроль (бали)	Залік									

7.2. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Вступ до освітології: Навчальний посібник / Упорядники: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва. – Київ: ВП «Едельвейс», Київ, 2017. – 382 с.

2. Освітологія: хрестоматія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 728 с.

3. Освітологія: витоки наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.

4. Освітологія: фахова підготовка// навчально-методичний посібник за редакцією В.О. Огнев'юка. – Київ, КБГУ, 2014. – 612 с.

5. Огнев'юк В. О. Освітологія як відображення міждисциплінарного підходу у наукових дослідженнях феномену сучасної освіти / В. О. Огнев'юк // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наукове видання за матеріалами першої Всеукр. наук.-практ. конференції «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; Авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с. – С. 53 – 62.

Основні для поглибленого вивчення:

6. Огнев'юк В. О. Еволюційний поступ освіти в контексті освітології / В. О. Огнев'юк / Освіта у полікультурних суспільствах: зб. наук. праць / за редакцією Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Єжи Нікіторовича, Світлани Сисоєвої. – Вища педагогічна школа (м. Варшава, Республіка Польща). – 2012. – С.117 – 129.

7. Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти / В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва // Рідна шк.: щомісяч. наук.-пед. журн. – № 4 – 5 (988-989), квітень-травень, 2012. – 80 с. – С. 44 – 51.

8. Сисоєва С. О. Методологічні концепти освітології / С. О. Сисоєва // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наук. пр. / за матер. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с.

Допоміжні:

1. Огнев'юк В.О., Сисоєва С.О., Проценко О.Б., Мельниченко О.В. (2021). Освітологічні засади підготовки експертів для системи освіти України: досягнення та перспективи. – «Horizons of Education», (20(55)). С. 109-120. ISSN 2391-9485. Польща.

2. Огнев'юк В.О., Проценко О.Б., Мельниченко О.В. (2021). Міждисциплінарний підхід у професійній підготовці здобувачів вищої освіти в умовах магістратури (на прикладі навчальної дисципліни «Освітологія»). – «Освітологічний дискурс», №2 (33), с. 1-15.

3. Сисоєва С. О. Освіта як об'єкт дослідження / С. О. Сисоєва // Шлях освіти: науково-методичний журнал. – К.: Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Асоціація працівників гімназій і ліцеїв України. – 2011. – № 2 – 48 с. – С. 5 – 11.

4. Мельниченко О.В. (2021). Освітологічний аспект розвитку інтелектуального потенціалу суспільства: якість вищої освіти. – «Педагогічна освіта: теорія і практика», № 36(2). С.25-31.

5. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Методологія науково-педагогічних досліджень: підруч. для магістрів спец. «Педагогіка вищої школи» / С. О. Сисоєва, Т. Є. Кристопчук; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. – Рівне: Волинські обереги, 2013. – 359 с.

Допоміжні для поглибленого вивчення:

6. Лутай В. Розробка сучасної філософії освіти на засадах синергетики / В. Лутай // Вища освіта України. – 2009. – №1. – С. 33–35.

7. Толочко С. Едукологія та освітологія: актуальність розвитку в умовах реформування освіти в Україні. - Наукові записки БДПУ. Серія: Педагогічні науки. – Вип.2. – Бердянськ: БДПУ, 2018. – с.179-191. (<http://bdpu.org/pedagogy/ua/>)

8. Пономаренко Н. Г. Проблема підготовки експертів з освіти в Україні / Н. Г. Пономаренко // Збірник наукових праць. – 2016. – Випуск LXX, Том 2. – С. 100–104.

Додаткові ресурси

ЕНК «Освітологія» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти. Покликання: <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=15555>

ДОДАТОК
до робочої програми навчальної дисципліни

«Освітологія»
для студентів

спеціальності: 012 Дошкільна освіта
освітнього рівня: другого (магістерського)
освітньо-професійної програми: 012.00.01 Дошкільна освіта

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 1.

Тема 1.1. Освіта як сфера цивілізаційного творення та об'єкт наукового дослідження.

Тема 1.2. Історія становлення та розвитку освітології як наукового напрямку.

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

Завдання. Підготуйте тези (цитати, аргументи, дискусійні питання) для обговорення в групі за такими ключовими позиціями:

1. Історична характеристика зміни поняття «освіта». Роль освіти у розвитку сучасного суспільства.
2. Аналіз поняття «система». Основні властивості систем.
3. Характеристика сучасної системи освіти в Україні.
4. Моделі сучасної парадигми освіти: характеристика та основні особливості.
5. Поняття «єдукологія» та «освітологія».
6. Становлення та етапи розвитку освітології в світі.
7. Становлення та розвиток освітології в Україні.
8. Формування освітології як наукового напрямку інтегрованого дослідження сфери освіти в Київському університеті імені Бориса Грінченка.

II. Навчальна дискусія.

III. Захист практичного самостійного завдання.

Семінарське заняття 2.

Тема 2.1. Сфера освіти як синергетична система.

Тема 2.2. Система підготовки експертів освіти.

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

Завдання. Підготуйте тези (цитати, аргументи, дискусійні питання) для обговорення в групі за такими ключовими позиціями:

1. Теоретико-методологічні засади системного та синергетичного підходів в освіті.
2. Синергетичні принципи освіти і науки. Циклічність як принцип розвитку освітньої системи.
3. Чинники впливу на розвиток освітньої системи, їх взаємозв'язок та

взаємообумовленість.

4. Структура як принципова основа функціонування освітніх систем.
5. Міжнародний стандарт якості освіти. Загальносвітова практика оцінки якості освіти.
6. Спеціалізовані акредитаційні агенції та їх функції. Основні характеристики європейської системи забезпечення якості освіти.
7. Європейська мережа підготовки експертів освіти.
8. Система забезпечення якості освіти в Україні. Напрями наукової експертизи у галузі освіти.

II. Навчальна дискусія.

III. Захист практичного самостійного завдання.

Семінарське заняття 3

Тема 3.1. Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти.

Тема 3.2. Освіта в системі соціальних інститутів.

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

Завдання. Підготуйте тези (цитати, аргументи, дискусійні питання) для обговорення в групі за такими ключовими позиціями:

1. Напрями та складові освітологічної підготовки.
2. Характеристика складових освітологічної підготовки.
3. Значення філософії освіти для розвитку освітології.
4. Внесок історії освіти у розвиток та становлення освітології.
5. Значення історії освіти для модернізації освітньої галузі.
6. Специфічні риси та функції освіти як соціального інституту.
7. Соціальні функції культурології освіти.
8. Сутність, предмет і завдання культурології освіти як складової освітології.

II. Навчальна дискусія.

III. Захист практичного самостійного завдання.

Семінарське заняття 4

Тема 3.3. Освіта як специфічний сегмент економічного сектору (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

Завдання. Підготуйте тези (цитати, аргументи, дискусійні питання) для обговорення в групі за такими ключовими позиціями:

1. Категорії ринкової економіки та сфера виробництва освітніх послуг.
2. Механізм державного регулювання освіти.
3. Роль і форми участі підприємств у фінансовому забезпеченні освіти.
4. Особливості кошторисного фінансування закладів освіти.
5. Соціально-економічна ефективність освітньої діяльності та методи її оцінки.
6. Особливості менеджменту та маркетингу в сфері освіти.
7. Заклад освіти як суб'єкт господарювання. Підприємницька діяльність закладів освіти.

II. Навчальна дискусія.

III. Захист практичного самостійного завдання.

Семінарське заняття 5

Тема 3.4. Конкуренція та конкурентоспроможність освітніх систем. (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

Завдання. Підготуйте тези (цитати, аргументи, дискусійні питання) для обговорення в групі за такими ключовими позиціями:

1. Аналіз поняття конкуренції та конкурентоспроможності освітніх систем.
2. Індекс глобальної конкурентоспроможності як інструмент виміру конкурентоспроможності на рівні різних держав.
3. Міжнародні академічні рейтинги закладів освіти.
4. Інтернаціоналізація освіти як умова конкурентоспроможності освітніх систем.
5. Управління конкурентоспроможністю закладів освіти.
6. Характеристика провідних країн щодо конкурентоспроможності у сфері освіти.
7. Освітні індикатори в міжнародному оцінюванні освітніх систем.

II. Навчальна дискусія.

III. Захист практичного самостійного завдання.

Семінарське заняття 6

Тема 4.1. Інтелектуальний потенціал суспільства та його інноваційний розвиток.

Тема 4.2. Інноваційна діяльність в сфері освіти: освітологічний аспект.

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

Завдання. Підготуйте тези (цитати, аргументи, дискусійні питання) для обговорення в групі за такими ключовими позиціями:

1. Поняття інтелектуального потенціалу та його структура
2. Способи вимірювання інтелектуального потенціалу суспільства.
3. Вплив освіти на процеси формування інтелектуальної еліти
4. Методики оцінювання ефективності інноваційної політики закладу освіти.
5. Досвід впровадження освітніх інновацій у закладах освіти за кордоном.
6. Принципи, методи та прийоми прогнозування системи освіти.
7. Моніторинг освіти як необхідна складова її проектування та прогнозування.

II. Навчальна дискусія.

III. Захист практичного самостійного завдання.

Рекомендована література

1. **Вступ до освітології:** Навчальний посібник / Упорядники: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва. – Київ: ВП «Едельвейс», Київ, 2017. – 382 с.
2. **Освітологія:** хрестоматія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 728 с.
3. **Освітологія: витоки** наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.
4. **Освітологія: фахова підготовка**// навчально-методичний посібник за редакцією В.О. Огнев'юка. – Київ, КБГУ, 2014. – 612 с.

5. **Огнев'юк В. О.** Освітologia як відображення міждисциплінарного підходу у наукових дослідженнях феномену сучасної освіти / В. О. Огнев'юк // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наукове видання за матеріалами першої Всеукр. наук.-практ. конференції «Освітologia – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; Авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с. – С. 53 – 62.
6. **Огнев'юк В. О.** Еволюційний поступ освіти в контексті освітології / В. О. Огнев'юк / Освіта у полікультурних суспільствах: зб. наук. праць / за редакцією Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Єжи Нікіторовича, Світлани Сисоєвої. – Вища педагогічна школа (м. Варшава, Республіка Польща). – 2012. – С.117 – 129.
7. **Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О.** Освітologia – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти / В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва // Рідна шк.: щомісяч. наук.-пед. журн. – № 4 – 5 (988-989), квітень-травень, 2012. – 80 с. – С. 44 – 51.
8. **Сисоєва С. О.** Методологічні концепти освітології / С. О. Сисоєва // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наук. пр. / за матер. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. «Освітologia – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с.
9. **Огнев'юк В.О., Сисоєва С.О., Проценко О.Б., Мельниченко О.В.** (2021). Освітologiaльні засади підготовки експертів для системи освіти України: досягнення та перспективи. – «Horizons of Education», (20(55)). С. 109-120. ISSN 2391-9485. Польща.
10. **Огнев'юк В.О., Проценко О.Б., Мельниченко О.В.** (2021). Міждисциплінарний підхід у професійній підготовці здобувачів вищої освіти в умовах магістратури (на прикладі навчальної дисципліни «Освітologia»). – «Освітologiaльний дискурс», №2 (33), с. 1-15.
11. **Сисоєва С. О.** Освіта як об'єкт дослідження / С. О. Сисоєва // Шлях освіти: науково-методичний журнал. – К.: Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Асоціація працівників гімназій і ліцеїв України. – 2011. – № 2 – 48 с. – С. 5 – 11.
12. **Мельниченко О.В.** (2021). Освітologiaльний аспект розвитку інтелектуального потенціалу суспільства: якість вищої освіти. – «Педагогічна освіта: теорія і практика», № 36(2). С.25-31.
13. **Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є.** Методologia науково-педагогічних досліджень: підруч. для магістрів спец. «Педагогіка вищої школи» / С. О. Сисоєва, Т. Є. Кристопчук; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. – Рівне: Волинські обереги, 2013. – 359 с.
14. **Лутай В.** Розробка сучасної філософії освіти на засадах синергетики / В. Лутай // Вища освіта України. – 2009. – №1. – С. 33–35.
15. **Толочко С.** Едукология та освітология: актуальність розвитку в умовах реформування освіти в Україні. - Наукові записки БДПУ. Серія: Педагогічні науки. – Вип.2. – Бердянськ: БДПУ, 2018. – с.179-191. (<http://bdpu.org/pedagogy/ua/>)